

Från
Mari Nilsson

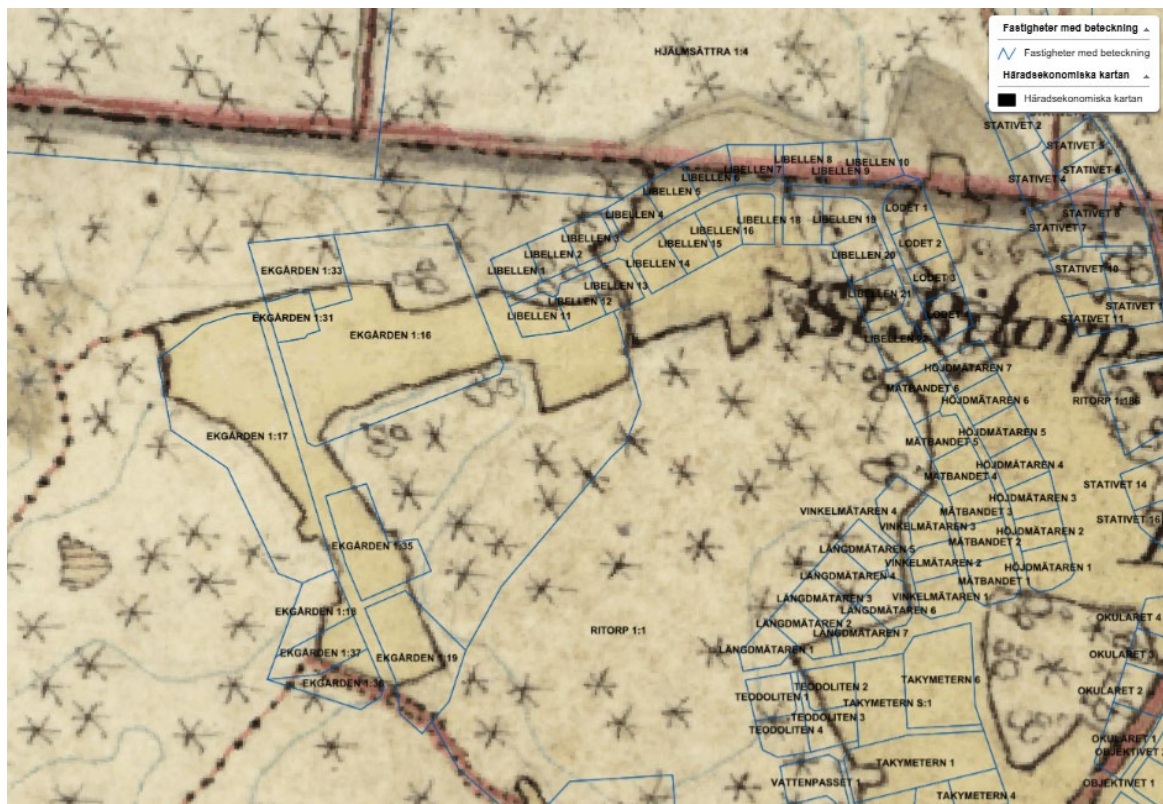
PM naturvärden Ekgården

Södertälje kommun arbetar med att ta fram en detaljplan i stadsdelen Ragnhildsborg. Syftet är att pröva möjligheten att utveckla området med bostäder i form av småhus. Planområdet omfattar fastigheterna Ekgården 1:16, Ekgården 1:31 och Ekgården 1:33 som är privatägda. Planområdet omfattar även del av fastigheten Ekgården 1:1 som ägs av Södertälje kommun.

Planområdet utgörs huvudsakligen av ianspråktagen mark för bebyggelse, skog, trädgård samt odling. Skogsmarken består främst av en brynzon i områdets norra delar. På fastigheten Ekgården 1:16 har det bedrivits handelsträdgård under en längre tid och byggnaderna består av bostadshus, växthus och förrådsbyggnader. Närområdet utgörs huvudsakligen av småhusbebyggelse och naturmark.

Historik

Befintlig bostadsbebyggelse är placerad på mark som tidigare varit åkermark (Figur 1). Skogsmarken inom planområdet har enligt häradskartan lång kontinuitet. Häradskartan visar att det inom planområdet funnits både barr- och lövskog i områdets norra delar.

Figur 1. Häradsekonomska kartan (1859-1934) baserades på laga skifteskartor och beskriver markanvändning, vegetation, bebyggelse, kommunikationer och gränser. Till kartan har ett lager med fastigheter och deras beteckning lagts till.

Naturmiljö

Inom det föreslagna planområdet finns idag rester av den trädgårdsmiljö som funnits närmast den befintliga bebyggelsen. Här finns gräsytor och fruktträd i områdets västra del. Stora delar av den tidigare handelsträdgården har rivits och marken har påverkats genom grävning och utfyllnad. I den tidigare handelsträdgårdens östra delar växer äldre grova exemplar av exotiska trädslag som tuja och ädelgran.

Skyddad natur

Det finns ingen skyddad natur inom eller i anslutning till planområdet. Ca 450 meter nordost om planområdet ligger naturreservatet Talbyskogen. Ca 450 meter öster om planområdet ligger Bornsjöns naturreservat (Figur 2). Båda naturreservatet har höga värden kopplade till bland annat värdefull skogsmark.

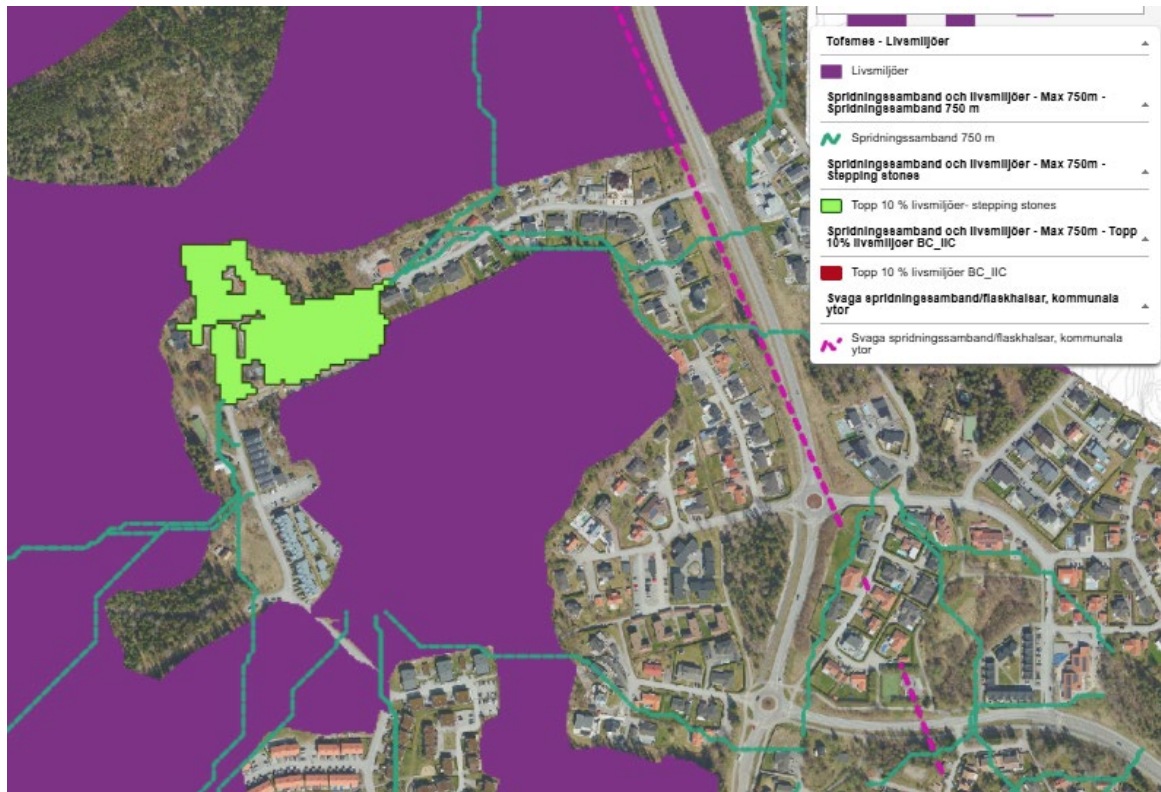
Figur 2. Talbyskogens naturreservat nordväst om det föreslagna planområdet. Bornsjöns naturreservat öster om området.

Skog

Planområdet gränsar till skogsmark med viktiga strukturer som skapar förutsättningar för livsmiljöer för skogslevande arter (Figur 2). Skogsmarken gränsar i sin tur till de skyddade områdena. Tillsammans bildar dessa områden viktiga sammanhängande stora skogsområden som skapar livsmiljöer för många skogslevande arter samt förutsättningar för biologisk mångfald.

Pollinering

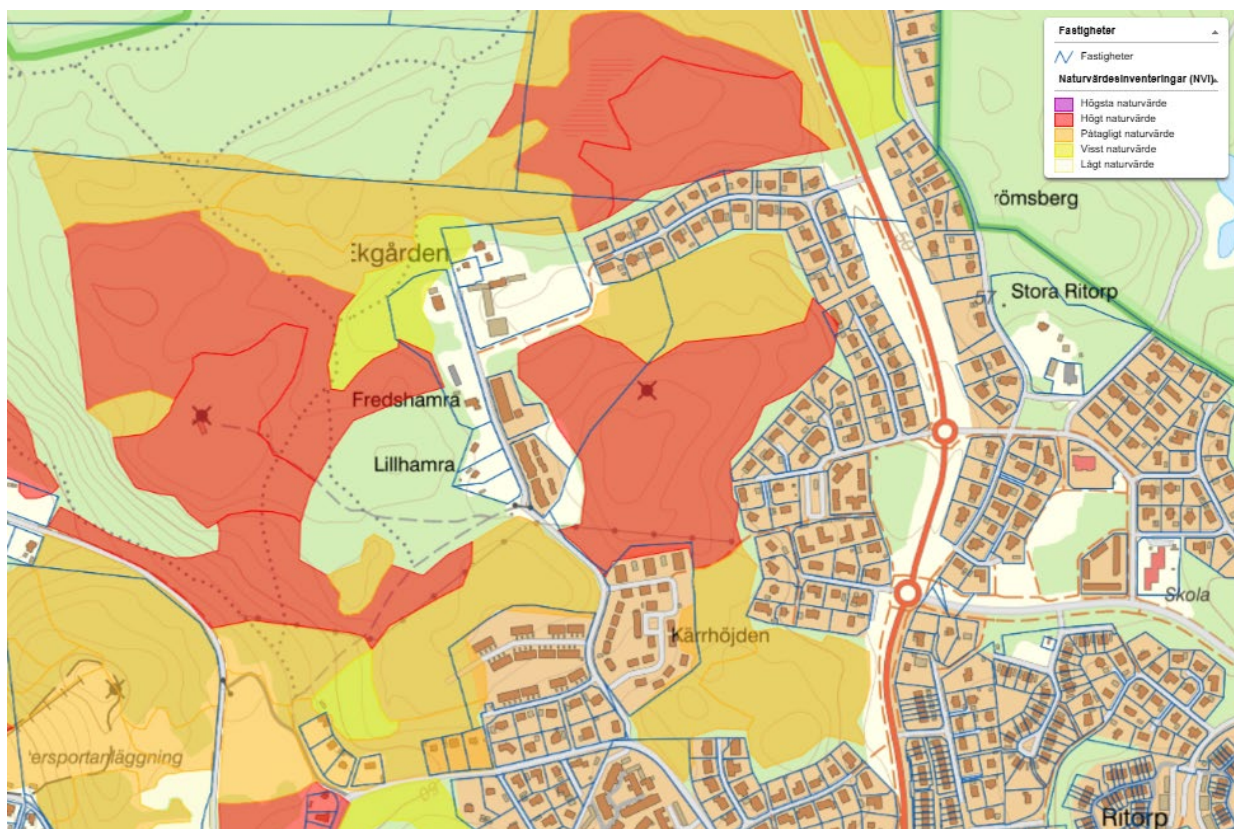
Planområdet utgör en så kallad stepping stone i spridningssamband för pollinerande insekter (Figur 2). Spridningssambanden för pollinerande insekter sträcker sig ofta genom trädgårdsmiljöer där det finns tillgång till blommande arter. Själva planområdet har som tidigare plantskola historiskt varit ett viktigt inslag i spridningssambanden för pollinerande insekter men utgör fortfarande ett viktigt område med öppna solbelysta miljöer och blommande växter.

Figur 3. Livsmiljöer för modellarten tofsmes (mörklila) samt stepping stone i ekologiska samband för pollinerande insekter (ljusgrön).

Naturvärden

2018 gjordes en naturvärdesinventering (NVI) i Ragnhildsborg och Talby inom ramen för ett LONA-projekt. I naturvärdesinventeringen har objekt med naturvärden avgränsat inom och i närheten av detaljplaneområdet (Figur 4).

Figur 4. I en naturvärdesinventering utförd 2018 avgränsades naturvärdesobjekt inom och i anslutning till det föreslagna planområdet.

Naturvärdesinventeringen visar att det finns ett objekt med påtagligt naturvärde, klass 3, som delvis skär in i detaljplaneområdets nordöstra del. Naturvärdena beskrivs som hållmarkstallskog med gamla tallar samt enstaka mycket gamla tallar. Här finns även inslag av bland annat ek och björk.

I områdets nordvästra delar finns ett objekt med visst naturvärde, klass 4, utpekat. Området utgörs enligt naturvärdesinventeringen av yngre barrskog. Den del av objektet som går in i planområdet ser enligt ortofoto från 2024 ut att vara avverkat.

På ett högre parti nordost om detaljplaneområdet har ett objekt med höga naturvärden, klass 2, avgränsats. Objektet utgör en hållmarkstallskog med liten påverkan av skogsbruk. Här finns delvis mycket gammal skog med en ålder på 150-200 år. Området är delvis utpekat som en nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Arter som spillkråka och tallticka påträffats här och båda arterna är kopplade till tallskogsmiljöer med stort inslag av gamla träd.

Bedömning av detaljplanens påverkan på naturmiljö

Den föreslagna detaljplanens utformning bedöms ej påverka omringliggande skogsmiljöer förutsatt att fastighetsgränser i planens norra del inte kommer att sträcka sig in i kvarvarande värdefulla tallmiljöer.

Planen bedöms kunna innebära en förstärkning av spridningssamband för pollinerande insekter förutsatt att områdets nya trädgårdsmiljöer och allmänna grönytor utformas med blommande (inhemska) arter. De befintliga fruktträden inom området behöver också bevaras.

Detaljplanens föreslagna utformning bedöms ej att direkt påverka befintliga naturvärden i de utpekade naturvärdesobjekten som finns inom detaljplaneområdet. I objektet med visst naturvärde är skogen delvis avverkad. Objektet med påtagligt naturvärde går in i de föreslagna fastigheterna i områdets norra del. För att inte få en indirekt påverkan på området med höga naturvärden och nyckelbiotopen i norr

föreslås att fastigheterna minskas något och gränsen flyttas söderut. Detta gör att det skapas en säker buffertzona av skog mot det känsliga området.

Särskilt skyddsvärt träd

Nära ett av bostadshusen i väster finns en äldre ek som bedöms att utgöra ett särskilt skyddsvärt träd. Om en åtgärd på ett särskilt skyddsvärt träd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska den som planerar att vidta åtgärden lämna in en anmälan för samråd hos Länsstyrelsen.

Särskilt skyddsvärda träd beskrivs enligt nedan:

- **Jätteträd:** Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- **Mycket gamla träd:** Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.
- **Grova hålträd:** Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstammen.

Den gamla eken i detaljplaneområdet utgörs av ett så kallat jätteträd och är mer än 1 meter i diameter i brösthöjd. Trädet är även mycket gammalt.

Detaljplanens påverkan av särskilt skyddsvärda träd

I den föreslagna utformningen kommer fastigheterna i norr att nås via vägen som går under eken. Det finns en risk för påverkan på ekens rotsystem genom kompaktering då nya vägar anläggs och genom hårdgörning av ytor på kvartersmark. Eken kommer att behöva skyddas under byggfas och genom att följa Länsstyrelsens råd i "Skydda träden vid arbeten", 3.Skydda träden vid 2013 års skydd.

Skyddade arter

Norr om området finns fynd av spillkråka. För att inte påverka spillkråkans livsmiljö bör detaljplanen anpassas så mycket som möjligt så att barrblandskogsmiljöerna i norr bevaras.

I områdets sydöstra del finns ett småvatten/dike som mynnar i en kulvert undre befintlig gångcykelväg. Småvattnet/diket skulle kunna utgöra lekmiljöer för gjorddjur. Omgivande äldre trädgård och skog kan utgöra lämpliga övervintringslokaler.

Detaljplanens påverkan på skyddade arter

För att säkerställa att man inte utlöser förbud mot artskyddsförordningens bestämmelser vid kommande planarbete kommer en groddjursinventering att utföras i småvattnet/diket. Om eventuella fynd av groddjur noteras inom området behöver skydds- och kompensationsåtgärder beskrivas inom det fortsatta planarbetet.